

AZ ATHÉNI DEMOKRÁCIA SZERVEZETE

1. A rendszer

- Kr.e. V. században volt a fénykora
- „Periklész kora” (Aranykor)
- Közvetlen demokrácia (személyes részvétel)
- Példa nélküliség a korban (szélsőségnek számított)

Akropolisz (Athén)

Athén kiterjedése

- Nagy területű városállam volt, Kb. 300 ezer lakóval

Demokrácia működése

- Megszületik a világ első demokráciája=népuralma
- A 700 városállam közül egyedül az athéniaknál alakul ki legszélsőségesebben

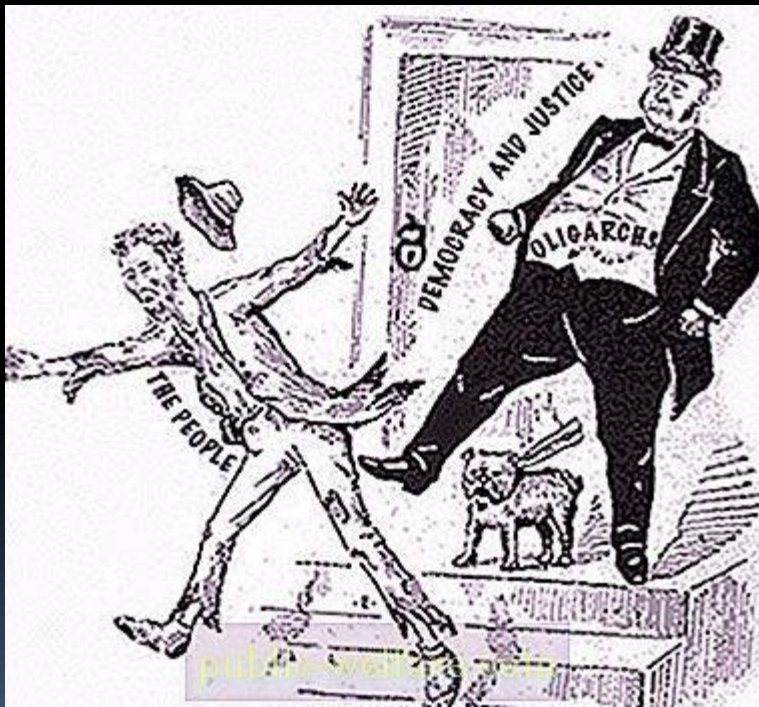

Közvetlen demokrácia

- Mindenki közvetlenül, személyesen részt vehetett a népgyűlésben

Oligarchia (kevesek uralma)

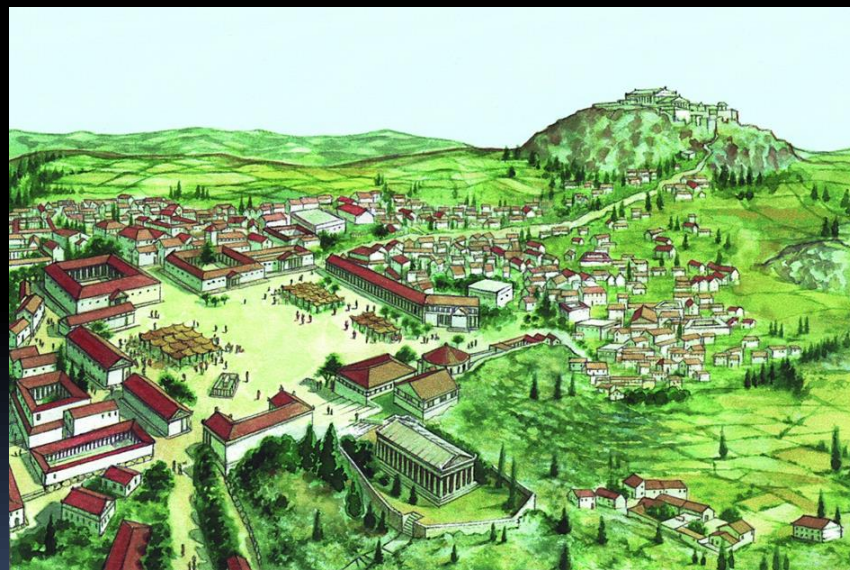

- Amikor egy szűk kisebbség irányít
- A görög világ többségében ez volt

2. A népgyűlés

- A hatalom forrása
- A legfontosabb döntéshozó szerv
- Jogok: törvényhozás, döntés háború és béke kérdésében (nyilvánosság)
- Működése: 2-3-4 ülés havonta (Pnűx domb)
- Résztvevők: szabad athéni polgárok

A korabeli Athén

A Pnűx domb oldala a XXI. században

- A népgyűlések (ekklészia) helyszíne

Szent László angyali üdvözléte

- A középkori királyok hatalmának forrása Isten lesz

IX. Szent Lajos francia király görvélykórost gyógyít a 13. században

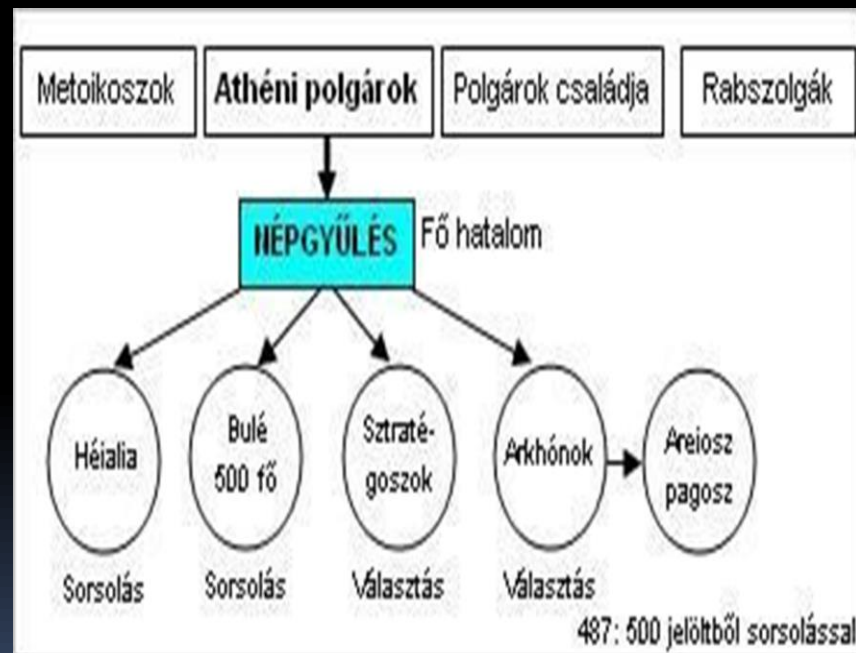

- Még a XVIII. században is sokan hittek a francia királyok gyógyító erejében

3. Tisztségviselők

- A legtöbbet sorsolták (sorsológép)
- Sorsolt tisztségek: Bírói Bizottság, Esküdtbíróság, Ötszázak Tanácsa
- Választás ritkább
- Választott tisztségek: Arkhónok Tanácsa, Hadvezérek, Kincstárnok
- Felelősségre vonás működik

Az athéni demokrácia felépítése

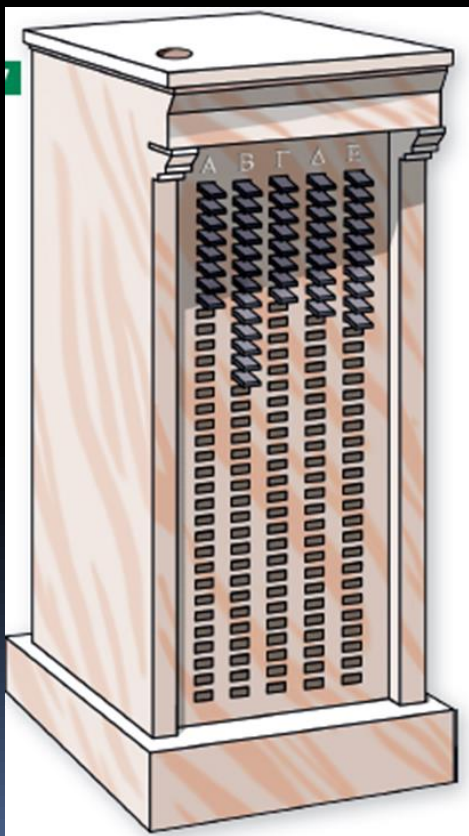
Sorsolás

- Babszemeket használtak

A soroló gép működése

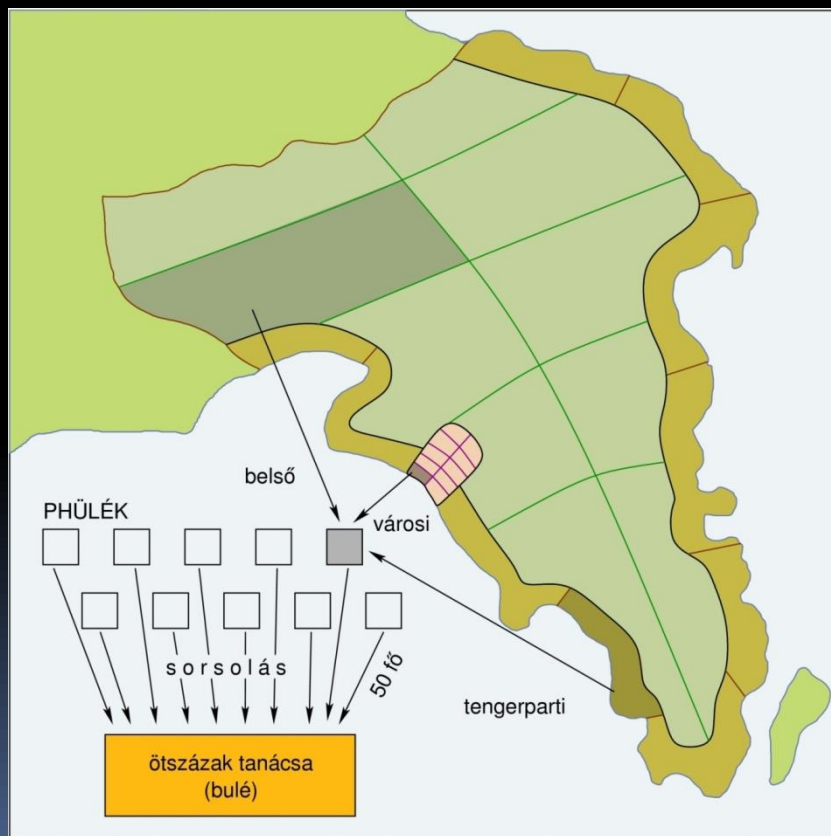
- A bal felső lyukon keresztül fekete és fehér babszemeket öntöttek bele
- Akinek az azonosító lapocskájánál fehér bab megjelent, az lett a tisztségviselő

Esküdtbíróság (Héliaia)

- 6000 tagja volt
- Fellebbezési ügyekkel
- Politikai perekkel foglalkozott

Az Ötszázak Tanácsának (bulé) létrejötte

- Más néven kormány
- 10 csoportban felváltva intézték az ügyeket
- Ez irányítja Athént a népgyűlések között

Szavazás (választás)

- Szerepe csekélyebb volt
- Néhány fontos pozícióban

Vének Tanácsa (Areioszpagosz)

- A hagyomány szerint itt ülésezett
- Eredetileg 9 főből állt
- Választották a magasabb jövedelműek közül
- Papi teendőikkel foglalkozott
- A törvény őreinek számítottak

Phrүнé hetéra az Areioszpagosz előtt

- Jean-Léon Gérôme festménye, 1861
- Istentelenség vádjával került a bíróság elé
- Amikor levetkeztették a bírák megenyhültek (ilyen szép mellekkel nem lehet bűnös)

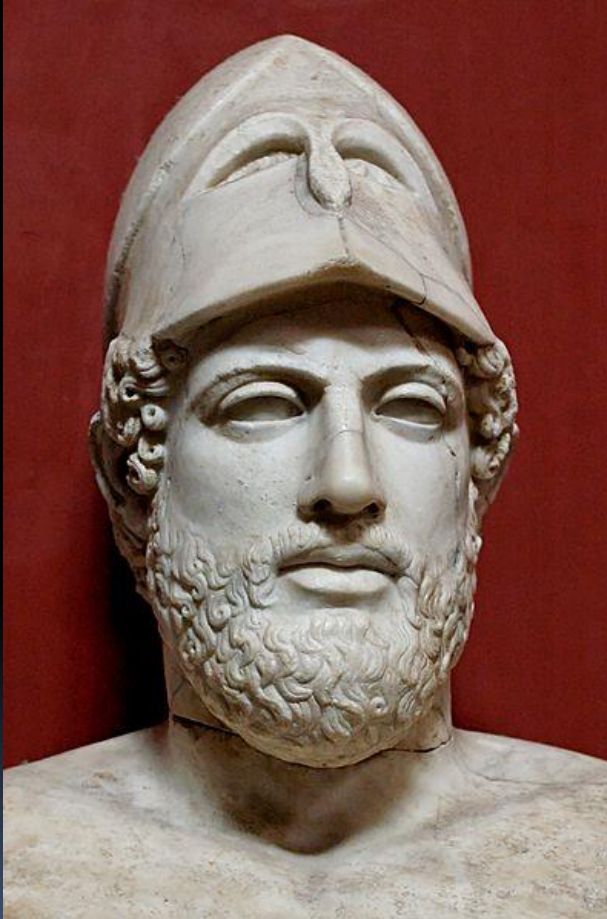
Leónidasz spártai hadvezér a thermopülai szorosnál

- Jacques-Louis David festménye
- Athénban a demokratikus állam tényleges irányítóivá váltak a hadvezérek (sztratégoszok)

Periklész (Kr.e. 495-429)

sisakban

- Athén meghatározó politikusa
- Sztratégosz= hadvezér 15 évig
- Kiváló szónok
- Ellenőrizte a közpénzeket
- Kiterjesztette a demokráciát
- Napidíjat adott a tisztviselőknek
- Akropolisz építtetője

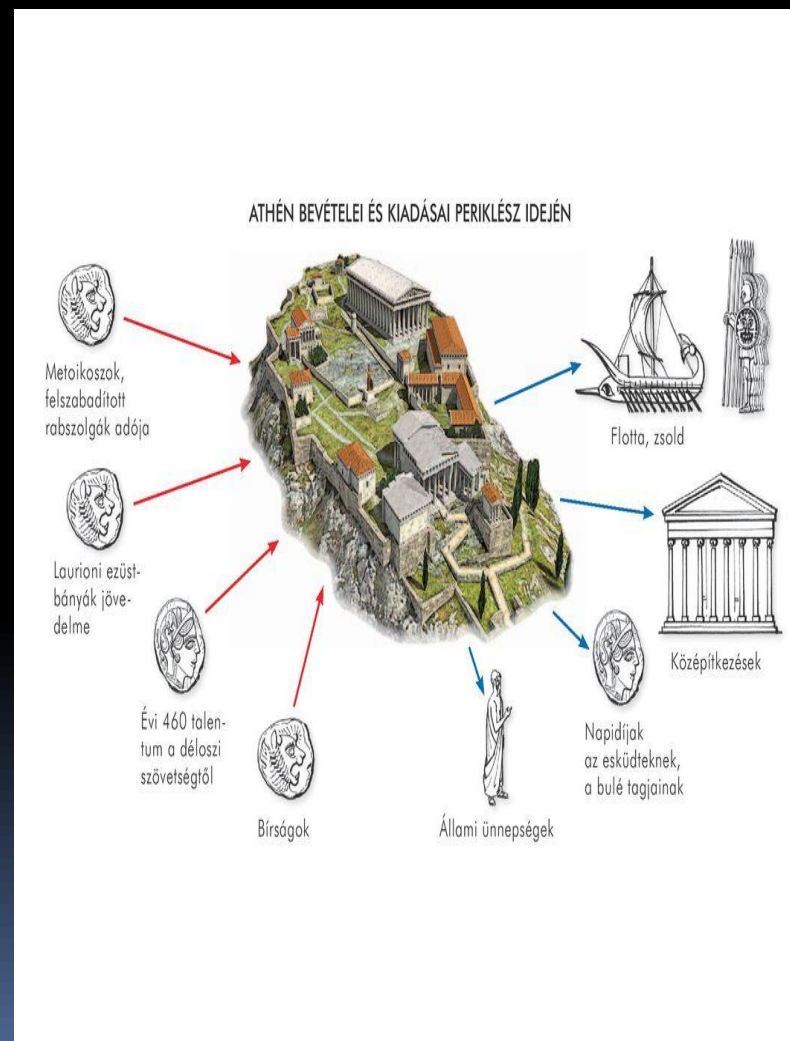
Kincstárnok (tamiász)

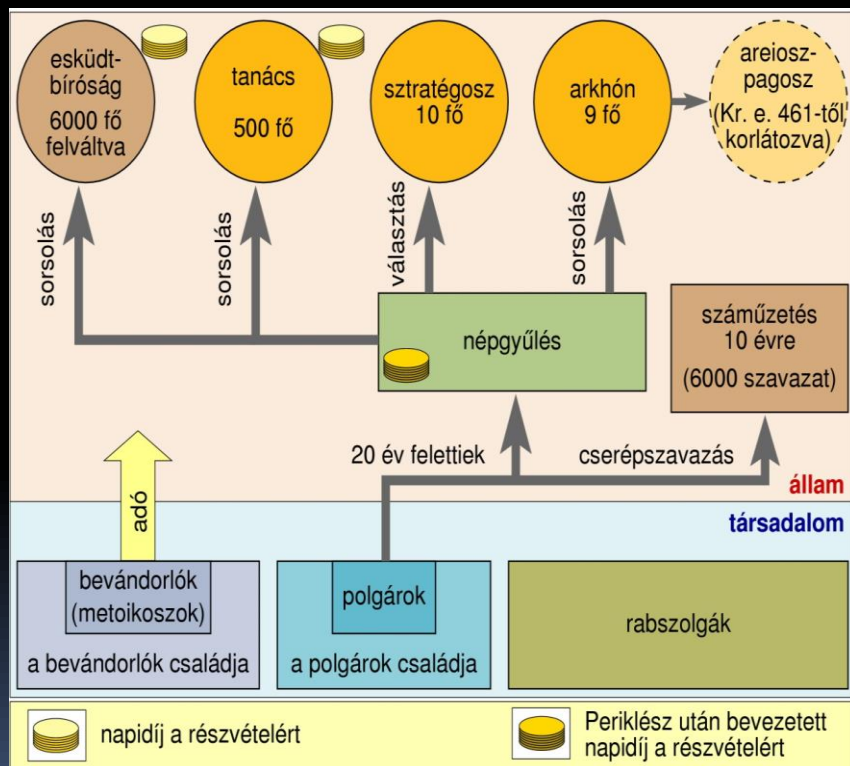
- 1 fő
- A leggazdagabbak közül választották

4. Pénzügyi háttér

- A működéshez társadalmi háttér és sok pénz kell
- Vagyoni biztosítás:apidíjak , földosztások
- A Déloszi Szövetség felhasználása
- Ezüstművek jövedelme (Laurion)
- Adó és vámjövedelmek
- Bírságok
- Leiturgia (gazdagok pénzügyi kötelezettsége)

Napidíj bevezetése a részvételért

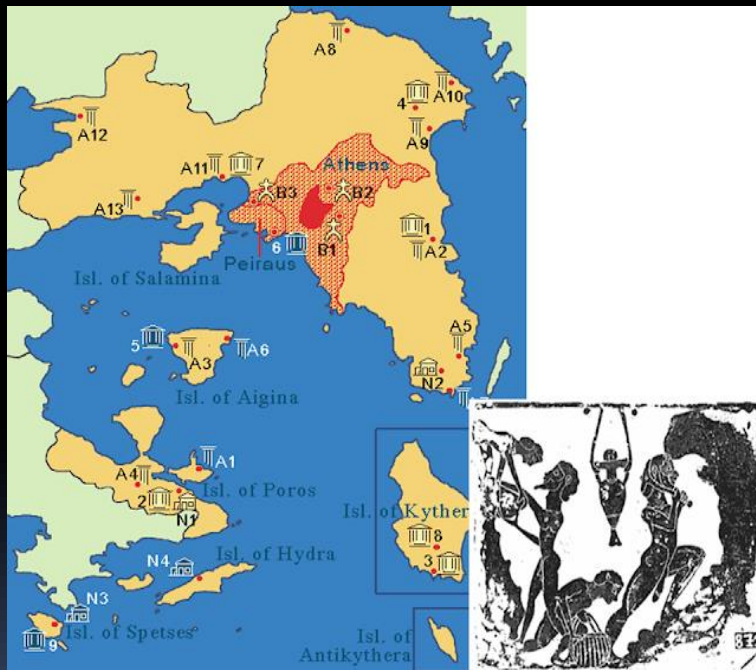
- A sorsolt tisztviselők fizetést kaptak
- Ez után a népgyűlésen való részvételért is fizettek
- Kuriózum volt a korban

Déloszi szövetség 173 városállammal

- Perzsa ellenes védelmi szövetség, pénztárát Athén kezeli és fel is használja
- A kilépni szándékozókat erőszakkal tartja bent

Laurioni ezüstművek

- Kb. 20 ezer rabszolga dolgozik itt
- Áramlik Athénbe az ezüst

Athéni drachma

- Laurioni ezüsből készült
- Nemzetközi fizetőeszköznek számított

Leiturgia

- Gazdagabbakra kivetett pénzügyi kötelezettség
- Például hadihajók felszerelése (de: színházi előadások, tornaversenyek stb.)

5. Diktatúra ellenesség

- A rendszer jellemzője
- Cserépszavazás bevezetése
- A többség uralmát hirdetik

Cserépszavazás

- Az esetleges zsarnokok elűzése a célja
- Legalább 6 ezer szavazónak kellett lennie
- Akinek a legtöbb cserepe összegyűlt, azt 10 évre száműzték
- Földjét felosztották, de egyéb vagyona megmaradhatott
- Összesen 9 emberről tudunk, akit elűztek

Periklész neve

egy osztrakonon (i. e. 444–
443 körül)

- Agora Múzeum, Athén
- A népszerű vezéreket fenyegette veszély
- Manipulálás és csalások miatt végül megszüntették

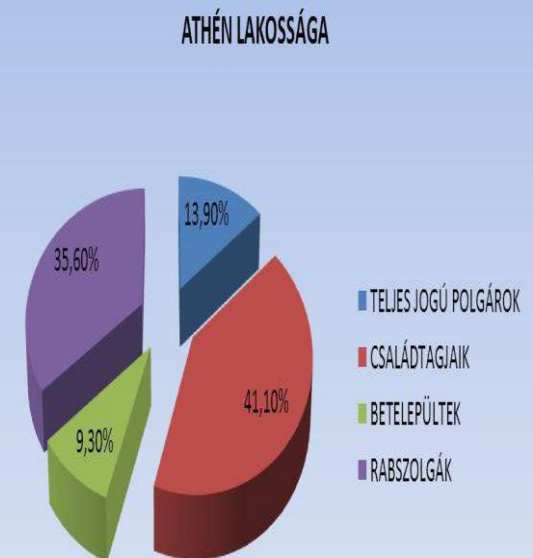
Periklész beszéde a peloponnészoszi háború idejéből (Thuküdidész szövegezésében)

- „Olyan alkotmánnyal élünk, amely nem igazodik szomszédaink törvényei után, s inkább mi magunk szolgálunk például, mintsem, hogy utánoznánk másokat. A neve pedig, mivel nem kevesekre, hanem a többségre támaszkodik: demokrácia.

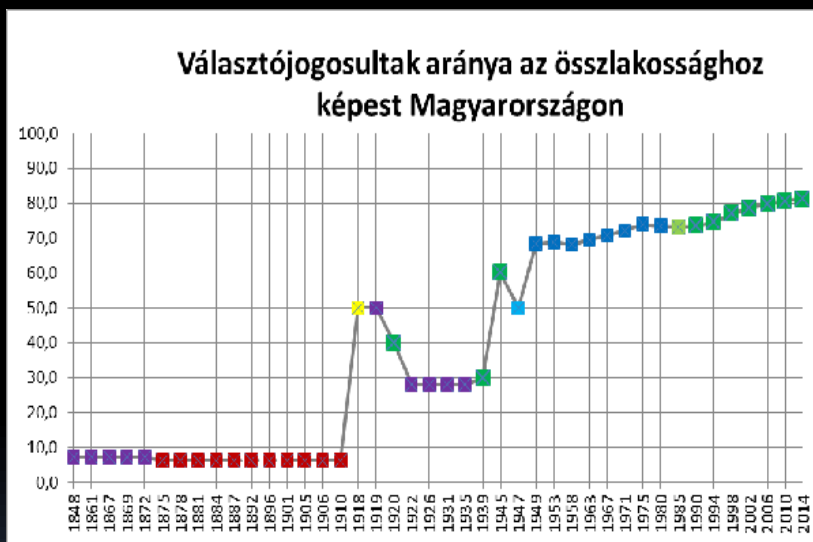
6. Az athéni demokrácia megítélése

- Választójog mindössze a lakosság 10-20%-ának
- Nem mindenki élt a jogaival
- Szavazatok befolyásolására törekvés jellemző
- A sorsolás nem szakszerű
- A rendszert fejleszteni kellett volna
- Védelmére törekedtek (cserépszavazás)
- A demokrácia első eszközei: vízóra, sorsoló szerkezet
- Települési önkormányzati rendszer ókori előzményének tekinthető

ATHÉN LAKOSSÁGÁNAK MEGOSZTLÁSA

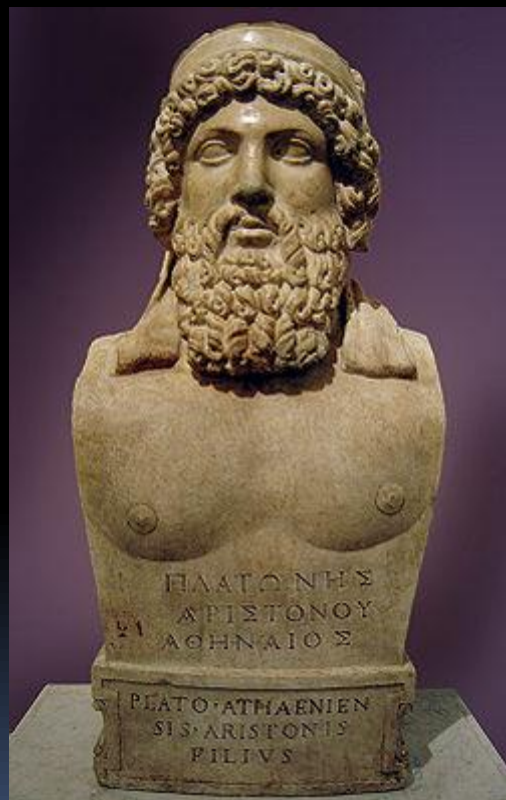
Választási jog aránya Magyarországon

- Az 1848-as jogkiterjesztéssel is kevesebb volt

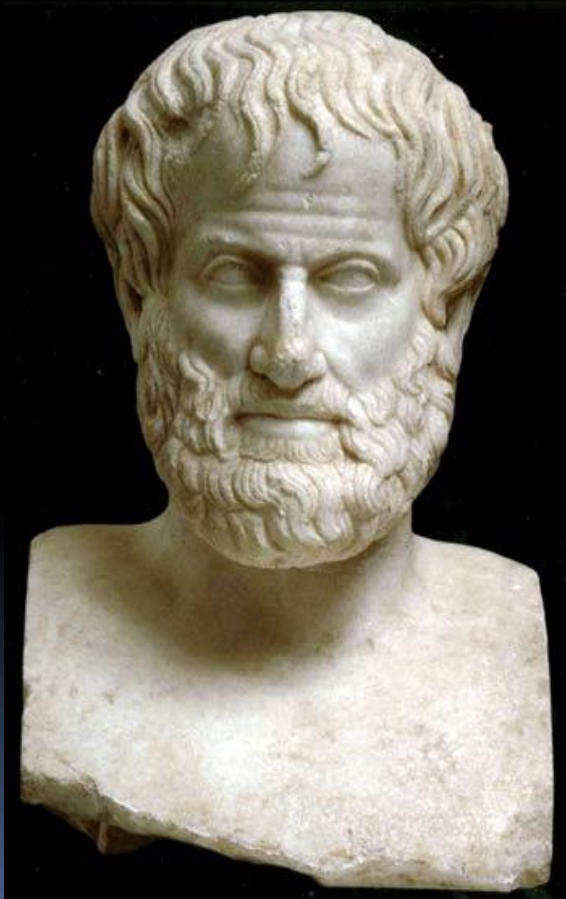
Platón (Kr.e. 427- 347)

- A demokráciában a csőcselék uralmát látta

Arisztotelész (Kr.e. 384-322)

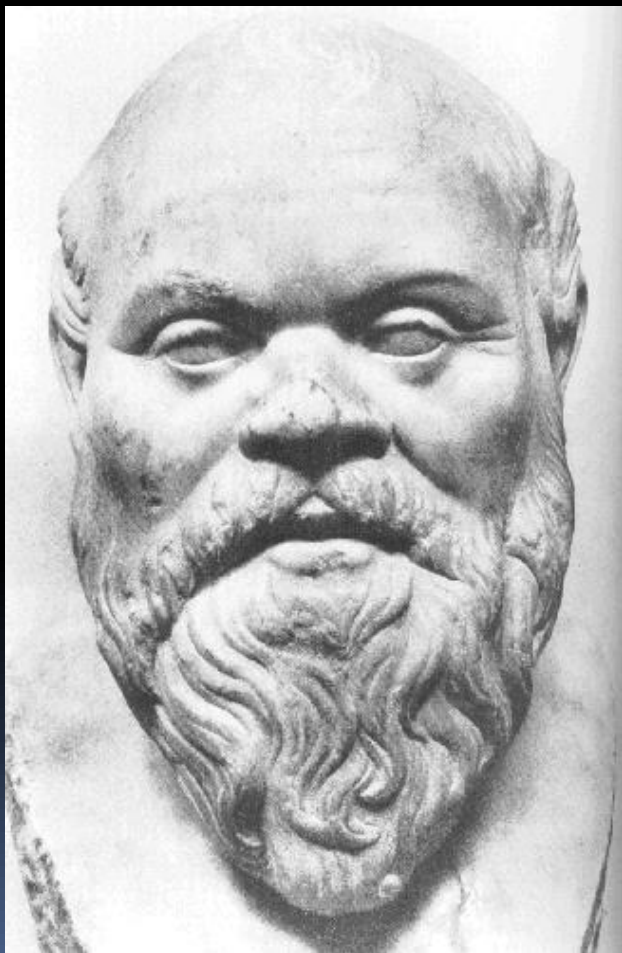

- Periklészt ravasz zsarnoknak tartotta, aki irányította a tömeget

Szókratész (Kr.e. 469-399)

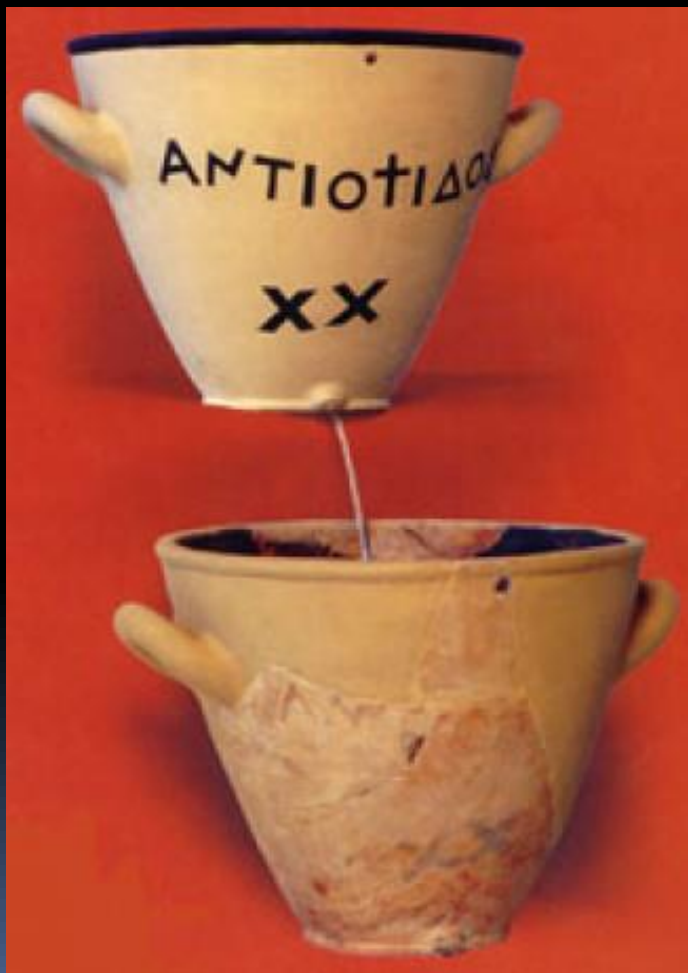
elvetette a sorsolást

- *„Örültség sorsolással választani az állam vezetőit, amikor sem a kormányost, sem az ácsot, sem a fuvolást, sem más hasonló mesterembert nem akarna senki babszemekkel kiválasztani...”*

Vízóra

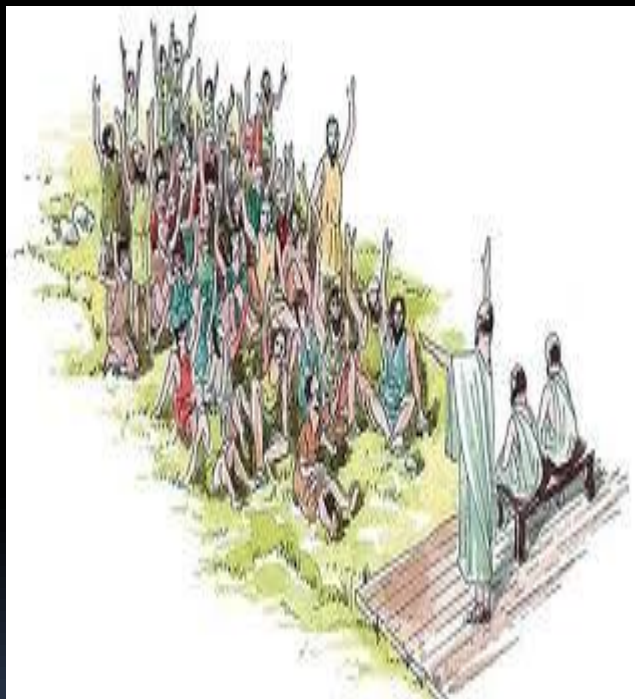
- A hozzászólást korlátozták

Cserépszavazás és Soroló szerkezet

- Hogy mindenkinek lehessen szerencséje

Népgyűlés az ókori Athénban

- A rendszer a korban így is példa nélküli volt
- Továbbfejlődés lehetőségét nyitva hagyta